

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA JUDICIARĂ
SERVICIUL JUDICIAR PENAL

Nr.436/III-5/2021

ROMÂNIA		
Înalta Curte de Casație și Justiție		
Secții Unite		
Intrare dosare	212	nr. 6
Anul	2021	luna 04 ziua 16

16 aprilie 2021

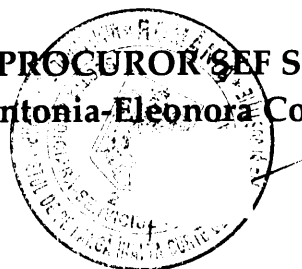
Către

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
București, str.Batiștei nr.25, Sector 2, Cod poștal 020934

Vă trimitem un exemplar al recursului în interesul legii declarat în conformitate cu prevederile art.471 din Codul de procedură penală, ca urmare a constatării practicii neunitare a instanțelor de judecată, în vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor vizând următoarea problemă de drept : *"Dacă aplicarea art.37 din Codul penal poate fi dispusă de instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o condamnare definitivă ori doar instanța de executare investită în temeiul art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a hotărârilor de condamnare"*.

Anexe : 48

PROCUROR ȘEF SECȚIE,
Antonia-Eleonora Constantin

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Nr.436/III-5/2021

C ă t r e

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm
cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând următoarea problemă de drept : *"Dacă aplicarea art.37 din Codul penal poate fi dispusă de instanța investită cu judecarea altor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o condamnare definitivă ori doar instanța de executare investită în temeiul art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a hotărârilor de condamnare"*.

Examinând jurisprudența națională cu privire la această chestiune de drept, am identificat două orientări în practica instanțelor, aspect care denotă caracterul neunitar al acesteia.

1. Într-o primă opinie s-a considerat că judecătorul investit cu judecarea actelor noi poate proceda la desființarea hotărârii definitive și la judecarea inculpatului pentru toate actele materiale, invocându-se dispozițiile art.37 din Codul penal (Anexele 1 - 39).

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În argumentarea acestei opțiuni, instanțele pleacă de la premisa că s-ar da dovadă de un formalism exagerat dacă actele materiale pentru care există o hotărâre definitivă nu ar putea fi reunite decât ulterior rămânerii definitive a hotărârii pentru noile fapte, o atare interpretare fiind doar de natură să genereze noi dosare pe rolul instanței de judecată cu ocazia punerii în executare.

Totodată, se arată că art.37 din Codul penal este destul de clar și, prin urmare, dacă se constată, în momentul în care se judecă unele fapte, alte acte materiale care intră în conținutul unei infracțiuni care a fost deja judecată, se va proceda la aplicarea unei pedepse ținându-se seama și de infracțiunea săvârșită în întregul ei. În caz contrar, textul acestui articol ar rămâne fără aplicare, ceea ce este inadmisibil.

2. Într-o a doua opinie s-a apreciat că instanța astfel sesizată se va pronunța doar cu privire la actele materiale care i-au fost deduse judecății, urmând ca persoana condamnată să formuleze ulterior cerere de modificare a pedepsei, în temeiul art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a celei de a doua hotărâri (Anexele 40 - 48). Astfel de hotărâri au pronunțat : Înalta Curte de Casație și Justiție, Curțile de Apel Cluj, București și Craiova.

Instanțele care împărtășesc această orientare și-au motivat opțiunea plecând de la constatarea că art.37 din Codul penal reglementează doar modalitatea de stabilire a pedepsei în cadrul unei contestații la executare întemeiate pe dispozițiile art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală și este aplicabil doar în corelație cu acest text, care stabilește că pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența de acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni. Astfel cum rezultă din conținutul dispoziției legale menționate, modificarea pedepsei poate fi făcută doar în faza de executare.

În urma verificării jurisprudenței naționale, a rezultat că, în cvasiunanimitate, *instanțele, investite cu judecarea altor acțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o hotărâre definitivă, au făcut aplicarea art.37 din Codul penal.*

B. Dispoziții legale relevante

Din Codul penal anterior

Art.43 Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă

Dacă infractorul condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior.

Art.36 Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente săvârșite de persoana fizică

Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art.34 și 35.

Dispozițiile art.34 și 35 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat suferise și o altă condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

Dacă infractorul a executat în totul sau în parte pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

Din Codul penal în vigoare

Art.37 Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă

Dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior.

Art.40 Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente

Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art.39.

Dispozițiile art.39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

În cazul contopirii pedepselor conform alin.(1) - (4) se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Din Codul pe procedură penală anterior

Art.335 Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale

Dacă în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, instanța dispune, prin încheiere, extinderea acțiunii penale cu privire și la aceste acte și procedează la judecarea infracțiunii în întregul ei.

Dacă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reunește cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii, și desființează hotărârea anterioară.

Instanța este obligată să pună în discuție actele cu privire la care s-a dispus extinderea, făcând aplicație în ce privește încadrarea juridică și a dispozițiilor art.334.

Art.449 Alte modificări de pedepse

Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;*
- b) recidiva;*
- c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.*

Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul când cel condamnat se află în stare de deținere ori în executarea pedepsei la locul de muncă, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se execută

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

pedeapsa.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

Din Codul de procedură penală în vigoare

Art.585 Alte modificări de pedepse

Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;*
- b) recidiva;*
- c) pluralitatea intermediară;*
- d) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.*

Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

La primirea cererii, președintele completului de judecată dispune atașarea la dosar a înscrisurilor și luarea tuturor măsurilor necesare soluționării cauzei.

C. Considerații

1. Cu privire la problema de drept ce a format obiectul verificării de jurisprudență

Așadar, obiect al divergenței nu îl reprezintă chestiunea de a ști dacă instanța de executare poate ori nu să facă aplicarea art.37 din Codul penal, ci dacă aplicarea acestui text poate fi făcută și de către instanța investită cu judecarea actelor materiale noi care intră în conținutul aceleiași infracțiuni cu privire la care s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă de condamnare.

Astfel, așa cum arătam anterior, în urma verificării jurisprudenței naționale, a rezultat că, în cvasiunanimitate, ***instanțele investite cu judecarea altor acțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni continuate pentru care anterior s-a pronunțat o hotărâre definitivă de condamnare au făcut aplicarea art.37 din Codul penal.***

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Contrar practicii judiciare majoritare, în doctrină¹ se arată că textul art.37 din Codul penal nu este aplicabil decât în corelație cu dispozițiile art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală care stabilesc că pedeapsa pronunțată poate fi modificată dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența de acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Prin urmare, în reglementarea actuală, modificarea pedepsei nu mai este posibilă decât în faza de executare, dat fiind faptul că actualul Cod de procedură penală nu mai prevede instituția extinderii acțiunii penale cu privire la alte fapte descoperite în cursul judecății. În motivarea acestei opinii se arată că, deși art.37 din Codul penal nu pare să facă distincție după momentul aplicării sale (în timpul judecății pentru noile acte materiale ori după rămânerea definitivă a tuturor hotărârilor de condamnare), în realitate lipsa cadrului procesual face ca textul să nu poată fi aplicat și în cursul judecății, el reglementând doar modalitatea de stabilire a pedepsei în cadrul unei contestații întemeiate pe dispozițiile art.585 din Codul de procedură penală.

Aceeași poziție o exprimă și alți autori² în comentariul la articolul 585 din Codul de procedură penală, considerând că dispozițiile de drept substanțial prevăzute de art.37 din Codul penal pot fi aplicate numai în condițiile art.585 din Codul de procedură penală.

2. Apreciem că este corectă orientarea jurisprudențială minoritară, în sensul că art.37 din Codul penal se aplică doar în cazul contestației la executare întemeiate pe art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală, pentru următoarele argumente :

Art.37 din noul Cod penal preia soluția legislativă din art.43 din Codul penal anterior, prin urmare nu generează probleme legate de identificarea legii penale mai favorabile.

Divergența este determinată de identificarea momentului procesual în art.37 poate fi incident.

¹ Bodoroncea, Georgina în Codul penal, Comentariu pe articole, Ediția a III-a, Editura C.H.Beck, București, 2020, paragr. 194 - 196

² Postelnicu, Lucreția Albertina; Meceanu, Constantin-Cristinel în Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, coordonator Udrioiu, Mihail, Editura C.H.Beck, București, 2020, pag.2966 și următoarele

Astfel, **imposibilitatea aplicării art.37 din Codul penal pe cale incidentală**, de către instanța care judecă o persoană condamnată definitiv pentru alte acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni și stabilirea unei pedepse pentru toate actele materiale care intră în componența aceleiași infracțiuni continuate **este determinată de impedimente procedurale**.

Pe de o parte, din art.43 alin.1 din Codul de procedură penală rezultă că ipoteza avută în vedere de acest text este cea a unor cauze în care nu s-au pronunțat soluții definitive.

Pe de altă parte, a fost înlăturată din Codul de procedură penală posibilitatea extinderii acțiunii penale cu privire la alte fapte în cursul judecății, aspect care a condus la inexistența unui instrument procedural adecvat care să permită desființarea unei hotărâri judecătorești definitive, anterioare, pronunțate doar pentru o parte a actelor de executare din conținutul unei infracțiuni continuate.

Este adevărat că motivația nepreluării în noua reglementare a dispozițiilor art.335 din Codul de procedură penală are în vedere doar primul alineat al textului și este datorată regândirii modului de punere în mișcare și exercitare a acțiunii penale în Codul de procedură penală.

Astfel, renunțarea la posibilitatea extinderii acțiunii penale pentru alte acte materiale este justificată de privarea în acest mod a procesului penal de prima sa fază, cu consecința lipirii inculpatului de posibilitatea de a-și face apărarea în faza de urmărire penală.

În plus, în optica noii reglementări procesual penale, posibilitatea judecătorului de a pune în mișcare acțiunea penală este văzută ca o încălcare a principiului separației funcțiilor judiciare.

Cu toate acestea, în vechea reglementare, doar alineatul al doilea al art.335 din Codul de procedură penală prevedea posibilitatea ca atunci când, în cursul judecății, se descopereau în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale care intrau în conținutul infracțiunii pentru care acesta a fost trimis în judecată, instanța să poată reuni cauzele și să poată pronunța o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intrau în conținutul infracțiunii, desființând hotărârea anterioară.

Prin urmare, deși instanțele și-au axat argumentația pe această explicație, de fapt ea nu este incidentă, pentru că nu suntem în situația de la art.335 alin.1, ci în cea de la alin. 2 al aceluiași text.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Art.335 alin.2 din Codul de procedură penală anterior, care viza ipoteza care interesează prezenta cauză, respectiv cea în care s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, nu constituia o veritabilă "extindere a acțiunii penale pentru alte acte materiale", pentru că, prin ipoteză, procurorul era cel care exercitase acțiunea penală, de vreme ce dispusese trimiterea în judecată pentru noile acte materiale.

Cu toate acestea, și alin.2, la rândul său, presupunea tot o extindere a obiectului judecății, de aceea era reglementat tot în art.335 din vechiul Cod de procedură penală.

Așadar, diferența esențială între vechiul și noul Cod de procedură penală, în această materie, este că, anterior, era reglementată instituția "extinderii obiectului judecății", adică exista posibilitatea ca instanța să judece și alte fapte cu care nu era investită (fie ele acte materiale ale aceleiași infracțiuni, prevăzute în art.335 din vechiul Cod de procedură penală, fie infracțiuni diferite, conform art.336 din vechiul Cod de procedură penală).

În concret, anterior exista posibilitatea "extinderii obiectului judecății", din perspectiva faptului că textul permitea să fie (re)analizate condițiile de existență ale infracțiunii continuate, pentru a face legătura între actele vechi și cele noi, deci mai mult decât investirea inițială.

Or, acum obiectul judecății nu se mai poate extinde și, subsumat acestei noi opțiuni de politică penală, instanța care soluționează acțiunea penală nu mai poate examina nicio faptă în plus față de cea cu care a fost investită, pe cale de consecință, lipsa unei norme similare celei din art.335 alin.2 nu este întâmplătoare.

Nu în ultimul rând, și în reglementarea anterioară exista textul corespondent al lui art.585 actual, prin urmare, dacă a fost preluat numai cel din faza de executare, rezultă că numai în faza de executare se poate aplica art.37 din Codul penal.

Concluzionând, în vechea reglementare erau dispoziții prevăzute expres atât pentru faza de judecată, cât și pentru faza de executare și era posibilă, *de plano*, extinderea obiectului judecății. Cum, în prezent, a dispărut această din urmă instituție, iar dispoziții legale avem doar pentru faza de executare, este evident că instanța investită cu acțiunea penală nu poate judeca mai mult, întrucât nu se poate (auto)investi și cu alte fapte, fie ele judecate, fie unele nejudicate.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

De altfel, examinând hotărârile judecătorești "reprezentative" pentru prima orientare, se observă dificultatea instanțelor de a identifica temeiul de drept în baza căruia să desființeze hotărârea anterioară de condamnare, context în care fie au recurs la art.585 din Codul de procedură penală, fie la art.386 din același cod.

Mai mult, a fost invocat ca argument procedural însuși art.37 din Codul penal, în condițiile în care acesta este doar o normă de drept substanțial care reglementează modul de stabilire a pedepsei, nu procedura în care aceasta are loc.

Dispoziția cuprinsă în art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală permite modificarea pedepsei dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza **unei alte** hotărâri definitive, existența de acte ce intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Această prevedere suplinește înlăturarea din Codul de procedură penală a art.335, care se regăsea în vechea reglementare, înlăturare care a condus la inexistența unui instrument procedural care să permită desființarea hotărârii definitive anterioare pronunțate cu privire doar la o parte a actelor de executare din conținutul infracțiunii continuate.

Așadar, deși art.37 din Codul penal permite recalcularea pedepsei într-o asemenea ipoteză, textul nu poate fi aplicat decât în corelație cu dispozițiile art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală, pe cale de consecință, modificarea pedepsei nu mai poate fi făcută decât în faza de executare.

Chiar dacă art.37 nu face această distincție, sintagma "*este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni*" putând fi interpretată și în sensul că alte acțiuni / inacțiuni ale infracțiunii continuate au fost descoperite în timpul judecății unora dintre actele componente ale acesteia, în realitate, lipsind cadrul procesual pentru ca dispozițiile art.37 din Codul penal să poată fi aplicate și în cursul judecății, singura interpretare posibilă este aceea potrivit căreia art.37 din Codul penal reglementează doar modalitatea de stabilire a pedepsei în cadrul unei contestații întemeiate pe dispozițiile art.585 alin.1 lit.d din Codul de procedură penală.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

*

*

*

Având în vedere cele expuse, urmează să constatați că această problemă de drept a primit o soluționare diferită și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

PROCUROR GENERAL,
Gabriela SCUTEA

